SZOLANZS NAGY NIKOLETT, ZÖLDI-TÓTH ISTVÁN: A szakképzésből a felsőoktatásba és a munkaerőpiacra történő átlépés mintázatai

Kulcsszavak: felsőoktatási átlépés, munkaerőpiaci átlépés, szakmailleszkedés

A szakképzés eredményességének egyik kiemelt kérdése, hogy a végzett tanulók milyen életpályát járnak be a szakmaszerzést követően: belépnek-e a felsőoktatásba, sikeresen integrálódnak-e a munkaerőpiacra, illetve mennyiben hasznosítják megszerzett kompetenciáikat. A kutatás célja a technikumi és szakképző iskolai végzettek továbbtanulási és munkaerőpiaci útjainak vizsgálata, különös tekintettel az ágazati, regionális és társadalmi különbségekre.

Az elemzés több, egymással összekapcsolt adminisztratív és kérdőíves adatforrásra épül, felhasználva a SZPR, a SZIR-STAT, a NAV, a NAVÜ és az OH adatbázisait. Az adatbázisok tisztítása és integrációja Python-ban történt, míg az elemzések során leíró statisztikai módszereket, klaszter- és faktorelemzést, valamint hálózati és térbeli vizualizációkat alkalmaztunk. A vizsgálat lehetőséget biztosított a végzett tanulók továbbtanulási és munkaerőpiaci életútjainak komplexebb nyomon követésére.

A vizsgált évfolyamban 84 848 tanuló végzett technikumi képzésben, közülük 41 126-an tettek sikeres szakmai vizsgát, és 11 965 fő nyert felvételt felsőoktatási intézménybe. Ez összességében 29,1%-os felvételi arányt jelent, ugyanakkor a tanulói jogviszonyban végzettek körében a továbbtanulási arány elérte a 42,5%-ot. Az eredmények jelentős ágazati különbségeket mutatnak: az informatika és távközlés, a gazdálkodás és menedzsment, valamint a gépészeti területeken kiemelkedő a felsőoktatási továbbhaladás, míg más szakmák esetében a közvetlen munkába állás dominál. A felvételt nyert tanulók közül 7626 fő választott a megszerzett szakmához kapcsolódó felsőoktatási képzést, ami a szakirányú továbbhaladás erős jelenlétére utal. A regionális elemzések arra is rámutatnak, hogy a hallgatói mobilitás erősen koncentrált, a legnagyobb felsőoktatási intézmények és egyetemi központok pedig kiemelt vonzerővel rendelkeznek.

A munkaerőpiaci elemzések szerint a vizsgált végzettek 11,7%-a dolgozik, míg 7%-uk egyszerre tanul és dolgozik. A kérdőíves eredmények alapján a továbbtanulási és pályaválasztási döntések mögött egyszerre jelennek meg személyes érdeklődésen alapuló és külső hatások által meghatározott motivációk. A klaszterelemzés három jól elkülöníthető csoportot azonosított: a céltudatosan választókat, a külső nyomásra döntőket és a bizonytalan választókat. A gyakorlati tapasztalat, a duális képzésben való részvétel, valamint a szakmai kompetenciák meghatározó szerepet játszanak a sikeres továbbtanulási és munkaerőpiaci átmenetben. A vizsgálat rámutat az ágazati, regionális és társadalmi különbségek jelentőségére a szakmaszerzést követő életutak alakulásában.

Szakirodalom

Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), Handbook of theory and research for the sociology of education (pp. 241–258). Greenwood.

Mártonfi, G. (2011). A szakképzés és a munkaerőpiac kapcsolata Magyarországon. Új Pedagógiai Szemle, 61(1–2), 45–58.

Polónyi, I. (2018). Az oktatás gazdaságtana. Debreceni Egyetemi Kiadó.

Az Európai Unió társfinanszírozásával